

Ernout, *RCelt.* xxvii, 133ss. No seria inútil una nota detinguda sobre això.

DERIV.: *Coveta* [fi S. xv, Is. de Villena], pron. *koëta* val. (Laguar, Gallinera, Benigembla, 1963); d'aquest deu ser diminutiu potenciat (amb dissimilació vocalica del típic val.) *covatella*, que he sentit a la Romana de Mondòver (1963), «explorà les coves i *covatelles*, sens trobar ---», NPrimitiu GSerrano (*ACCV* VIII, 63). *Les Covatelles* a la V. de Guadalest (Benifato). *Coval* 'cova gran' sobretot mall. i REbr. (*AlcM*), però el *DBal.* en dona una cita de 1887 per a l'establia evangèlica, en un text del Princ.; i *Es Covals* i *Es Covalets* són partides muntanyenques a Castell de Castells (1963). *Covada. Covanya; covanyós. Covat* m. (*DAG.*).

ENCREUAMENTS I MOTS POPULARS AFINS: *Cobauma*, «entra la mar en els replcs de la muntanya, i damunt de la conca encoixinada d'algues, crea la meravella de les cavorques i *cobaumes*», Coromines (*Les Gràcies de l'Empordà*, p. 39), que crec forma de la costa emp., tot i que el *DAG.* localitza *cabauma* «bauma, gruta» a Figueres i Campmany, i en el Maresme he sentit així mateix *kəbáumə*, que a Horsavinyà rectificaren aclarint com a *cavorca* (1970) i a Llanereres contaven que un s'havia amagat «en una pedra que fa com una ~» (1964): hi ha, doncs, encreuament de *bauma*=*balma*, part amb *cova*, part amb *cavorca* (no l'improbable «prefix» *ca(l)a-* en què pensa Scheuemeier, *o. c.*, 19n.).

Covaxa 'balma' s'usa a molts llocs (Creventent, 1963); menys corrents són *covastrola* (Espés de Ribag., 1957) i mall. *covaxol* o *covixol* (Colònia de St. Pere, 1968, i tots dos *AlcM*), i no és segur que cap dels tres no sigui alteració, o paral·lel particularment afí, del següent, que és el més arrelat en la toponímia i de més vasta extensió.

Hi ha variant *covarxa*. En efecte, se sent *kobárca* (-v), tant en els Pirineus centrals com a tot el P. Val. i les Illes; significa especialment una covota apta per servir d'aixopluc: «una *kobárca* que s'hi queden los pastors», «nos ficarem en una *covarxa* si fa mal temps» són frases que s'usen molt a les capçaleres de Ribagorça: Barruera (1953), Irgo (1953), Denui (1957); i continua per l'Alt Aragó («la *kobárca* la Riba» a Plan de Gistau, 1965); i resorgeix cap a València: «hi ha una *kobárca* davall de la pedra», Museros, «diuen el Barranc de les Covatelles perquè hi ha unes *covarxes*», Canals (1962).

Tant o més estès, però, el masculí: p. ex. a Benasc (un *kobárco*, 1965), «cavidad formada por la naturaleza ---»: «mos ficarem a ixo *covarcho* si plou» (Ferreraz, 43), i així ho sento a tots els pobles de la vall: Grist (un prop del cim dels Posets o Llardana), Saünc; i segueix a l'E.: Fontjanina; en compto cinc en el terme d'Aneto (1957); a Bof i Cardet (1953). També val.: Bel («en aquell *kobárco* s'hi entre a arrapons»), Palanques, Hortells, *kovárco* Costur; i en el Migjorn, a Bogairent i a la Vall d'Ebo (1962).

Molt important la variant men. *coberxo* (pron. *ku-berxu*), que jo vaig sentir sempre amb *è* i amb *b*

(no *v*) tant a Alaïor com a Mercadal («es caçador posa un perdigot per reclam dins una gàbia, s'amaga en un *coberxo*, i tira», 1964) i també Moll confirma que és amb *-b-* a Ciutadella (si bé admetent variant *-erxo* i *-arxo* «espai cobert de qualsevol manera, espècie de barraca, que dona un resguard incomplet contra la intempèrie», *MiscAlcover*, 432). Tenint en compte aquesta *-b-* i la forma val., bastant estesa, *kobarčëç*, m'inclino a creure que es tracta d'un descendent mossàrab i romano-bascoide de *COOPERCELLA diminutiu del ll. COOPERCULUM 'tapa, tapadora', d'on vénen els oc. ant. *cobercela* «couvercle» *cobercelar* «couvrir», *cobercel* «couvercle» (sovint des del S. XIV), fr. ant. *couvercel* (S. XII), picard ant. *couverchel* (S. XIII), amb gran extensió en els dialectes de l'Est francès, des de Bèlgica fins a Lió, i en occità *-cela* i *-cel* escampats per tots els dels Alps, centre i Llgd., no sense alguna formació regressiva (Baixos-Alps *cuvercha*), veg. FEW II, 1139-40 (d'ací el manlleu cat. *cobricel*, *cobricelar*).

En terra val. trobem, entre altres, *La Cobarxella* com a nom d'una «mallada» a Sta. Madalena de Polpís, i *Les kobárçëçes* a Canet lo Roig, Tírig, Catí, la Serratella;³ d'un masculí *cobartxell amb canvi de sufix: *El Kobarçëç* a Atzeneta i en els Pirineus, a Grist; i, amb canvi de sufix diferent, *cobaxó* (un *kobarçó* 'una coveta' a Margalef de Montsant, 1936, on em deien que n'havien vist un en l'intransitable Racó dels *kobárços*); també a Vilanova del Maestrat i a la Vall d'igna («un rimal de penya com si fóra un *covarxó*», Xeresa, 1962); d'altres canvis: *kobarçótas*, Aulet de la Ribagorçana, i amb metàtesi en el Flamicell;⁴ *kobəşóns* o *kobəçóns*, que m'expliquen com «unes parbacanes» a Pollença (1964). De *cobarxell(a)*, per derivació regressiva s'hauria extret *covarxa*, *covarxo*, sota la influència de *covaxa*; *cobarxella* < *coberxella* a causa de la *r* però la *e* es mantindria a Menorca, d'on *coberxo*. A Mallorca *cobarxol* > cast. *cobarcho* «parte de la almadraba que forma como una pared o barrera de red» (DCEC I, 975b24); si no és que aquest vingui de *co(l)p* (< *colbatxol), veg. CÒP.

Cauba 'balma' a la Vall de Cardós: «quan ha plogut m'he ficat a tal *káuba*» (Estaon), *la cauba* de la óssa (on se sopluja l'ós) (ib. i Esterri); cf. els noms de lloc *La Socauba* (cabanot derruït sota la Pica d'Estats, Àreu), *Lo Caubo* (dos a Cardós) i a la Vall d'Aran molts *Cauba*, *Caubes*, (*Era*) *Caubèra*, *Sacauba* (BDC xxiii, 283); sembla haver tingut força més extensió: *Kawás*, collectiu plural, indret ple de coves a l'Alt Isàvena (prop de Rallui, 1957) (per a la fluctuació *w/yub* cf. aran. *Baricauba/Baricauba*), Gedra de Lavedà *càubo* «petite grotte» (Rohlf, *Le Gc.*, § 167); *illa Kauba* a. 945, *illa Cauba* a. 951, designant un lloc de Liébana (Santander) que avui es diu *Cueva*, i *Couba*, *Couva*, com a NL galleg (no ben judicats per Simonet, *Glos.*, 118, ni MzPi., *Orig.*, 106). Per encreuament de *cau* amb *cova*, o bé amb *bauma*.

Ross. N. *cauna* 'avenc' i 'cova': a Noedes *Les Caunetes* i *La Cauna de l'Aiga*;⁵ en el *Roc de la Cauna* a Flaça de Conflent hi ha «un gros sopluig» (1960);